

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu in Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru – Harmonizirani standardi: krepitev preglednosti in pravne varnosti za popolnoma delujoč enotni trg

(COM(2018) 764 final)

(2019/C 228/11)

Poročevalec: **Gerardo LARGHI**

Zaprosilo	Evropska komisija, 18.2.2019
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	7.3.2019
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	20.3.2019
Plenarno zasedanje št.	542
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	125/0/2

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) podpira sporočilo Komisije o harmoniziranih standardih, ki je namenjeno izboljšanju preglednosti in pravne varnosti enotnega trga ter zagotavljanju njegovega učinkovitega delovanja. EESO zlasti ponovno poudarja, da povsem podpira načelo harmoniziranih standardov kot ključnega instrumenta za dokončno vzpostavitev enotnega trga, saj ponuja priložnosti za rast podjetij in delavcev, krepí zaupanje potrošnikov v kakovost in varnost izdelkov ter omogoča boljše varstvo okolja.

1.2 EESO meni, da mora učinkovita strategija za harmonizirane standarde temeljiti na hitrejši pripravi in objavi standardov v Uradnem listu EU, pa tudi na krepitvi upravljanja, ki temelji na preglednosti in vključevanju deležnikov, ter na strategiji zaščite evropskih standardov na svetovni ravni, saj so od njih odvisni naš proizvodni sistem, možnosti za rast in zaposlovanje, pa tudi kakovost in varnost izdelkov.

1.3 Glede hitreše priprave harmoniziranih standardov EESO meni, da gredo ukrepi, ki jih predlaga Komisija, v pravo smer in se je z njimi mogoče v celoti strinjati. V zvezi s preglednostjo in vključevanjem pa bi bilo mogoče narediti še več, glede na to, da je danes še veliko deležnikov, ki so potencialno zainteresirani za sodelovanje, dejansko pa v procesu standardizacije ne sodelujejo. Ta omejitev pa EU očitno otežuje sistematično zagovarjanje lastnih standardov na mednarodni ravni v pogajanjih v okviru Mednarodne organizacije za standardizacijo (ISO).

1.4 Odbor zato ponovno poziva k večji podpori sodelovanju deležnikov, vključno s krepitvijo in izboljšanjem komunikacije o finančnih instrumentih, ki so že na voljo (Obzorje 2020). S tega vidika je omenjeno financiranje treba ohraniti in po možnosti povečati v naslednjem večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Enako priporočilo velja za financiranje deležnikov iz Priloge III k Uredbi št. 1025/2012 Evropskega parlamenta in Sveta⁽¹⁾. Poleg tega EESO, s ciljem, da se okrepi vključevalnost procesa standardizacije, potrjuje svojo pripravljenost, da bi gostil letni forum več deležnikov, na katerem bi ocenjevali napredek na tem področju ter spodbujali izmenjavo dobrih praks med različnimi proizvodnimi sektorji.

1.5 EESO meni, da pobude, ki jih Komisija že izvaja, da bi nadoknadila zamujeno pri pripravi standardov, dajejo pozitivne signale. Vendar nekateri strateški sektorji, kot je digitalni, očitno še vedno kažejo znake velikih zaostankov pri občutljivih vprašanjih, kot je blokovna veriga, ki vplivajo na življenje vseh državljanov, podjetij in delavcev. Zato EESO poziva Komisijo, naj pripravi konkretnije delovne programe z jasno opredeljenimi časovnimi okviri. Poleg tega z zanimanjem pričakuje rezultate ocene gospodarskih in socialnih učinkov standardizacije, za katero upa, da bo ustrezno upoštevala tudi posredne vidike, kot sta stopnja zaposlenosti in varnost delavcev.

⁽¹⁾ ULL 316, 14.11.2012, str. 12.

2. Uvod

2.1 Harmonizirani standardi so posebna skupina evropskih standardov, ki jih na zahtevo Evropske komisije, imenovano *pooblastilo*, v okviru javno-zasebnega partnerstva pripravi ena od evropskih organizacij za standardizacijo⁽²⁾. Približno 20 % vseh evropskih standardov je pripravljenih na podlagi zahteve Evropske komisije za standardizacijo. Harmonizirani standardi se lahko uporabijo kot dokaz, da izdelek ali storitev na trgu izpolnjuje tehnične zahteve ustrezne zakonodaje EU.

2.2 Tehnične zahteve, navedene v zakonodaji EU, so obvezne, medtem ko je uporaba harmoniziranih standardov večinoma prostovoljna. Vsekakor je za podjetja, zlasti mala in srednje velika, potrjevanje lastnih alternativnih standardov tako zapleteno, da praktično vsa podjetja dejansko spoštujejo in priznavajo harmonizirane standarde.

2.3 Čeprav je teoretično uporaba harmoniziranih standardov prostovoljna, dejansko predstavljajo pomemben instrument za delovanje in razvoj enotnega trga, saj pomenijo domnevo o skladnosti, ki zagotavlja pravno varnost in možnost dajanja novih izdelkov na trg brez dodatnih stroškov. Razvoj ustreznega sistema harmoniziranih standardov bi torej moral koristiti vsem ter podjetjem in delavcem nuditi priložnost za rast, potrošnikom zagotavljati zdravje in varnost ter prispevati k varstvu okolja v kontekstu krožnega gospodarstva.

2.4 Evropski svet je marca 2018 od Komisije zahteval, naj oceni stanje enotnega trga, pa tudi druge ovire pri njegovem izpopolnjevanju. Komisija se je na to zahtevo odzvala s sporočilom COM(2018) 772⁽³⁾. Standardizacija ima v tej oceni pomembno vlogo, saj je ključen dejavnik pri odpravljanju tehničnih ovir v trgovini, zagotavlja interoperabilnost komplementarnih izdelkov in storitev, pospešuje uvajanje inovativnih izdelkov in krepi zaupanje potrošnikov.

2.5 Zaradi hitrega tehnološkega razvoja, digitalizacije in razvoja sodelovalnega gospodarstva mora biti sistem za standardizacijo vse hitrejši, sodobnejši, učinkovitejši in prilagodljivejši. V tem kontekstu so harmonizirani standardi ključni dejavnik. Sodišče je v nedavni sodbi⁽⁴⁾ pojasnilo, da so harmonizirani standardi sestavni del prava EU, čeprav jih pripravljajo neodvisne zasebne organizacije in je njihova uporaba neobvezna. Zato mora Komisija spremljati postopek ter zagotoviti hitro pripravo in učinkovito izvajanje.

2.6 Komisija je sporočilo, obravnavano v tem mnenju, objavila, da bi povzela ukrepe, ki so bili na področju harmoniziranih standardov že sprejeti, in dejavnosti, ki jih je treba za celovito izvajanje Uredbe (EU) št. 1025/2012 o evropski standardizaciji še opraviti.

3. Povzetek predloga Komisije

3.1 Predlog Komisije temelji na štirih ukrepih, ki se bodo začeli izvajati takoj, da se doseže nadaljnji napredek na področju vključenosti, pravne varnosti, predvidljivosti in hitrega zagotavljanja koristi harmoniziranih standardov za enotni trg.

3.2 *Ukrep 1: Čimprejšnja odprava preostalih zaostankov.*

3.2.1 Leta 2017 je platforma REFIT izpostavila velike zamude v postopku standardizacije, o katerih so poročali tudi različni deležniki⁽⁵⁾. Te zamude so prisotne zlasti na področjih, na katerih prihaja do digitalne preobrazbe gospodarstva. V sodelovanju z evropskimi organizacijami za standardizacijo je bila zato pripravljena strategija za odpravo zaostankov.

⁽²⁾ Evropski odbor za standardizacijo (CEN), Evropski odbor za standardizacijo v elektrotehniko (Cenelec), Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde (ETSI).

⁽³⁾ COM(2018) 772 final: Enotni trg v spreminjajočem se svetu. Edinstveno sredstvo, ki potrebuje obnovljeno politično zavezanost.

⁽⁴⁾ Sodba v zadevi C-613/14 – James Elliott Construction Limited proti Irish Asphalt Limited.

⁽⁵⁾ Mnenje platforme REFIT XXII.2.b.

3.3 Ukrep 2: Racionalizacija postopkov za objavo sklicevanj na harmonizirane standarde v Uradnem listu.

3.3.1 Ukrep zajema temeljit pregled delovanja Komisije. Vzpostavljen je bil nabor svetovalcev, zadolženih za čimprejšnjo opredelitev nastajajočih vprašanj v procesu razvoja. Komisija je poleg tega v okviru javno-zasebnega partnerstva izvajala strukturiran dialog in organizirala medinstitucionalni dialog, v katerem so sodelovale glavne evropske institucije (med njimi tudi EESO) in deležniki ter v okviru katerega je bilo določeno, da od 1. decembra 2018 Komisija odločitve o harmoniziranih standardih sprejema po pospešenem pisnem postopku.

3.4 Ukrep 3: Priprava smernic o praktičnih vidikih izvajanja uredbe o standardizaciji.

3.4.1 Cilj smernic je pojasniti vlogo in odgovornosti različnih akterjev v vseh fazah razvoja harmoniziranih standardov. Pojasnjeni bodo zlasti vsebinski in postopkovni vidiki nove oblike zahteve za standardizacijo, ki jo pripravlja Komisija, da bi zagotovila večjo preglednost in predvidljivost pri razvoju standardov. Pojasnjena bo tudi vloga Komisije in njenih strokovnih svetovalcev. Poleg tega bo zagotovila dodatne smernice za izboljšanje doslednosti in hitrosti postopka ocenjevanja harmoniziranih standardov v vseh zadevnih sektorjih.

3.5 Ukrep 4: Krepitev sistema svetovalcev v podporo hitremu in zanesljivemu ocenjevanju harmoniziranih standardov ter pravočasnemu objavljanju sklicevanj nanje v Uradnem listu Evropske unije.

3.5.1 Da bi zagotovila boljše predhodno usklajevanje v postopku ocenjevanja harmoniziranih standardov, ki jih razvijajo evropske organizacije za standardizacijo, se bo Komisija še naprej opirala na znanstveni prispevek Skupnega raziskovalnega središča, obenem pa bo okrepila povezovanje s tehničnimi odbori, ki so odgovorni za razvoj standardov, prek nedavno uvedenega sistema strokovnih svetovalcev. Cilj bo čim bolj povečati hitrost, kakovost in natančnost ocen, da se izboljša kakovost postopka in zagotovi objava sklicevanj na harmonizirane standarde v Uradnem listu v najkrajšem možnem času.

4. Splošne ugotovitve

4.1 EESO podpira sporočilo Komisije o harmoniziranih standardih, ki je namenjeno izboljšanju preglednosti in pravne varnosti enotnega trga ter zagotavljanju njegovega učinkovitega delovanja. Analiza tega predloga se pripravlja skupaj z mnenjem EESO INT/878 ⁽⁶⁾ o letnem programu za evropsko standardizacijo za leto 2019 ⁽⁷⁾, in sicer iz očitnih razlogov, povezanih z vsebinsko povezanostjo ter posledično zagotovitvijo enotnega, usklajenega in doslednega odgovora.

4.2 EESO ponovno poudarja, da povsem podpira načelo harmoniziranih standardov kot ključnega instrumenta za izpopolnitev enotnega trga, saj ponuja priložnosti za rast podjetij in delavcev, krepi zaupanje potrošnikov v kakovost in varnost izdelkov ter omogoča boljše varstvo okolja ⁽⁸⁾. EESO poleg tega meni, da strategije o harmoniziranih standardih ni mogoče ločiti od postopkov, ki se izvajajo na globalni ravni, in da jo je treba s temi postopki ustrezno uskladiti v smislu spoštovanja standardov, določenih na evropski ravni. Vsaka zamuda v postopku evropske standardizacije ali nezagovarjanje evropskih standardov pri pogajanjih v okviru Mednarodne organizacije za standardizacijo lahko dejansko pomeni, da se naši standardi zaobidejo ali da niso združljivi s standardi na mednarodni ravni, kar ustvarja očitno škodo za podjetja in potrošnike.

4.3 EESO pozdravlja pobudo Komisije, da nadoknadi del večletnega zaostanka pri harmoniziranih standardih ⁽⁹⁾. Vendar za nekatere strateške digitalne sektorje, kot je blokovna veriga, poudarjamo, da je bila šele v teh dneh ustanovljena *ad hoc* delovna skupina za to vprašanje, kar kaže na znatno zamudo. Ker pa je inovacije zelo težko pravočasno standardizirati, bi bilo treba pripraviti čim bolj jasen in konkreten delovni načrt, ki bi vključeval zanesljive časovne okvire in metode za realizacijo.

⁽⁶⁾ INT/878, Evropska standardizacija za leto 2019 (glej stran 74 tega Uradnega lista).

⁽⁷⁾ COM(2018) 686 final.

⁽⁸⁾ UL C 75, 10.3.2017, str. 40.

⁽⁹⁾ Podatek Evropske komisije.

4.4 EESO meni, da je racionalizacija notranjih postopkov Komisije za skrajšanje postopkov odločanja in hitrejšo objavo v Uradnem listu nedvomno ustrezna, saj so ti postopki eden od razlogov za zamude, ki so se z leti nakopičile na področju harmoniziranih standardov. Pomembno je zlasti, da je sistem harmoniziranih standardov ustrezen za nove izzive na trgu in tako prepreči prehitro postopanje posameznih držav članic, ki bi lahko privedlo do neskladij med različnimi nacionalnimi predpisi.

4.5 Bistveno je, da se v širšem postopku poenostavitve, ki ga predvideva Komisija, zagotovita preglednost in zlasti vključenost v postopke upravljanja. To pomeni, da morajo biti Evropski ekonomsko-socialni odbor in drugi deležniki tako kot v primeru medinstitucionalnega dialoga, ki je potekal junija 2018, še naprej aktivno prisotni tako na evropski kot na nacionalni ravni ⁽¹⁰⁾.

4.6 EESO poudarja, da je dejavno vključevanje deležnikov na nacionalni, evropski in mednarodni ravni dejavnik krepitve in opredelitve standardov, ki ga je treba spodbujati in podpirati. Deležniki se dejansko še vedno soočajo s številnimi težavami pri dostopu do procesov opredeljevanja usklajenih standardov. Poudarjajo zlasti problem obveščanja in zavedanja pomena tega instrumenta, pa tudi načine dostopa, omejevalna merila za udeležbo ter previsoke stroške za majhne organizacije ali podjetja.

4.7 V zvezi s tem Odbor ugotavlja, da sredstva, ki so na voljo v okviru programa Obzorje 2020 za financiranje sodelovanja deležnikov v postopkih standardizacije, niso dobro poznana; morala bi biti lažje dostopna in o njih bi morali biti bolje obveščeni ⁽¹¹⁾. Pomembno je tudi, da se vsa danes predvidena sredstva ohranijo in po možnosti povečajo v naslednjem večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027. Enako priporočilo velja za financiranje deležnikov iz Priloge III k Uredbi št. 1025/2012.

4.8 Za povečanje učinkovitosti podpornih ukrepov za standardizacijo priporočamo, da se pri projektih, ki se financirajo iz programa Obzorje Evropa, predvidi tudi udeležba subjektov, ki sodelujejo pri standardizaciji inovacij na področju dejavnosti razširjanja.

4.9 EESO v skladu s svojimi prejšnjimi mnenji ⁽¹²⁾ poziva k temeljitemu spremljanju prizadevanj ključnih akterjev na področju standardizacije, da se okrepi razsežnost vključevalnosti evropskega sistema za standardizacijo. Zato bi EESO lahko ustanovil *ad hoc* forum o vključevalnosti evropskega sistema za standardizacijo. Ta bi bil zadolžen za organizacijo letnega javnega posvetovanja, na katerem bi ocenili napredek na tem področju ter spodbujali izmenjavo dobrih praks med različnimi proizvodnimi sektorji.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Odbor ugotavlja, da bi lahko prizadevanja, ki jih Komisija predlaga za poenostavitev notranjih postopkov in povečanje števila svetovalcev, vplivala na več operativnih ravni ter tako na osebe kot na notranjo organiziranost. Prizadevanja za izboljšave so nujna, vendar jih je treba ustrezno financirati. EESO torej poziva Komisijo, naj ta vidik bolje pojasni in opredeli potrebo po dodelitvi sredstev, ki ustrezajo izzivom zadevnega sektorja in ciljem Uredbe (EU) št. 1025/2012 ⁽¹³⁾.

5.2 EESO ponovno poudarja, da je treba utrditi evropsko kulturo standardizacije prek posebnih kampanj ozaveščanja, ki vključujejo državljane, in sicer vse od otrok do oblikovalcev politike, ter obravnavati standarde v okviru mednarodnih sporazumov ⁽¹⁴⁾. Poleg tega bi bilo treba organizirati posebne kampanje ozaveščanja, namenjene MSP in zagonskim podjetjem.

⁽¹⁰⁾ UL C 34, 2.2.2017, str. 86; UL C 75, 10.3.2017, str. 40.

⁽¹¹⁾ Z delovnim programom Vodilni položaj na področju omogočitvenih in industrijskih tehnologij se v okviru programa Obzorje 2020 financirajo projekti podpore udeležbi deležnikov v procesu standardizacije. Eden od takšnih projektov, namenjen standardizaciji inovacij v sektorju IKT je Standict.eu (www.standict.eu): traja dve leti, proračun zanj znaša 2 milijona EUR in lahko zajame paleto okrog 300 potencialnih upravičencev, ki se izberejo tako, da se redno objavljajo razpisi. V programu Vodilni položaj na področju omogočitvenih in industrijskih tehnologij je za obdobje 2019–2020 predviden podoben razpis, in sicer „ICT-45-2020: Krepitev evropske prisotnosti pri mednarodni standardizaciji IKT: opazovalna skupina za standardizacijo in sredstva za podporo“, s podvojenimi finančnimi sredstvi med 2 in 4 milijone EUR ter trajanjem 2 do 3 leta.

⁽¹²⁾ UL C 303 19.8.2016, str. 81; UL C 197, 8.6.2018, str. 17.

⁽¹³⁾ UL C 197, 8.6.2018, str. 17.

⁽¹⁴⁾ Glej opombo 10.

5.3 EESO upa, da bo ocena socialno-ekonomskega učinka sistema za standardizacijo, ki je zajeta v delovnem programu za evropsko standardizacijo za leto 2019, namenila poseben prostor za harmonizirane standarde ter realno obravnavala morebitne ovire in priložnosti tako na ravni notranjega trga kot na globalni ravni. To pomeni, da bi bilo treba pri tej oceni upoštevati tudi posredne učinke standardizacije, kot sta stopnja zaposlenosti in varnost delavcev ⁽¹⁵⁾.

V Bruslju, 20. marca 2019

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER

⁽¹⁵⁾ Glej opombo 8.